

ЩО БУДЕ З УКРАЇНСЬКИМИ ЛІСАМИ У РУКАХ НОВОГО «ЛІСНАФТОЕНЕРГОГАЗУ»

Природна історія дерев – моральна історія

Історія держави – це також історія дерева.

Джон Рескін, англійський філософ.

Україною котяться реформи: їх обговорюють, засуджують, про них дискутують, сперечаються. Переважна частина українців їм не вірить, бо в більшості випадків, якщо одною рукою дають, то другою забирають. Але на фоні пенсійної, медичної, освітньої, судової зовсім непомітною для пересічного українця виявилася прийнята 15.11.2017 року Кабінетом Міністрів України (з подачі Міністерства аграрної політики і продовольства, до складу якого входить Державне лісове агентство) «Стратегія реформування лісового господарства на період до 2022 року». Документ не узгоджувався ні з Держлісагентством, ні з Мінфіном, ні з Мін'юстом, ні з Мінекономіки, ні з Мінприроди. Міністри голосували за прийняття Стратегії у «спіску», тобто її затвердили без представлення та обговорення. Така собі завульована таємна стратегія навіть для працівників лісової галузі, схвалена Кабміном в порушення власного ж регламенту, що передбачає реформу «під пеньок» лісового господарства. Вона викликала таку величезну стурбованість працівників лісової галузі України, що вони пішли страйкувати. Цим мітингам передував великий профспілковий форум працівників лісового господарства, який відбувся в Києві 23 листопада. Саме там було вирішено протестувати, щоб достукатися до влади, аби вона відмінила свою стратегію, та направити Резолюцію до Кабміну.

Необхідно зазначити, що з травня цього року лісове відомство країни залишилося без керівника, і до цього часу загалом відбулося кілька спроб кулуарно реформувати лісову галузь. Перша була здійснена минулого року, коли Кабмін лобював скасування заборони на експорт кругляка в обмін на 600 мільйонів євро фінансової допомоги, а друга - улітку цього року, коли українські ліси мало не віддали в концесію закордонним компаніям.

Що ж за документ прийняв Кабмін, який подається як такий, що не потребує громадського обговорення і разом з тим передбачає передачу функцій здійснення лісового та мисливського господарства новоствореному суб'єкту, з повноваженнями щодо управління корпоративними правами якого здійснюватиме Кабінет Міністрів України? Та чи ця реформа врятує українські ліси? Тому ми вирішили поспілкуватися про це з **директором державного підприємства «Славутський лісгосп» Віктором Вікторовичем Сапожником**.

- У нашій галузі є чимало проблем, - розказує Віктор Вікторович. - Вони накопичувалися роками. І їх потрібно негайно вирішувати. Але Стратегія розвитку лісового господарства, прийнята Урядом, відповідає на край важливі питання для лісової галузі не дає: що робити з висиханням лісів; що робити з порятунком лісів центру, сходу і особливо півдня країни; як правоохоронні органи мають ефективно боротися із незаконними рубками. Ця Стратегія суттєво відрізняється від варіанту, який готували протягом останніх років провідні фахівці галузі, обговорювався за участі громадських організацій та міжнародних експертів. Окрім того, вона передбачає передачу повноважень щодо надання лісів для ведення лісового господарства з місцевого на центральний рівень, що явно не відповідає проголошеному загальнодержавному курсу децентралізації.

З іншого боку, ми цілком розуміємо що функції контролю і господарської діяльності, які зосереджені в одних руках державного лісового агентства, повинні бути розділені. Не може агентство саме себе контролювати. У попередній редакції Стратегії, яке надавало лісове агентство, було передбачено розділення таких функцій, але разом з тим і збереження фінансово-господарської самостійності господарств. У тому варіанті, яке подало Мінагрополітики, фінансово-господарська самостійність державних лісових підприємств втрачається, а значить - і весь сенс ефективності роботи. Натомість функції

лісогосподарських підприємств передають якомусь новоствореному холдингу чи корпорації. У разі утворення нового суб'єкта господарювання відбудеться монополізація ресурсу та є незрозумілою подальша доля лісогосподарських підприємств країни.

Коли держава визнає, що вона неефективний власник, звичайно, треба щось робити. Приклад нашого підприємства свідчить протилежне: Славутський держлісгосп є одним з бюджетотворювальних підприємств міста та району, воно може платити податки. За 9 місяців цього року нами реалізовано продукції на 70 млн грн, отримано 4 млн прибутку, сплачено 20 млн грн податку (з них: до державного - 13 млн грн, майже 7 млн грн - до місцевих бюджетів). Окрім цього, сплачено 4,6 млн грн єдиного соціального внеску. **Тож навіщо своїми руками знищувати лісгоспи, які мають прибутки, сплачують податки, дають велику кількість робочих місць?**

В той же час лісові господарства півдня та сходу країни залишені напризволяще, фінансування лісогосподарських робіт не ведеться. Сьогодні там не виплачують заробітні плати, люди працюють по 1-2 дні та тиждень. Як наслідок, велика кількість фахівців-лісівників звільнилася з роботи, що

поставило під загрозу існування унікальних рукотворних насаджень в цих регіонах, які мають не промислові, а захисні функції. Другий рік поспіль підприємства заходу і півночі України щомісяця перераховують їм гроші зі своєї заробітної плати. Ми давно виношуємо ідею, щоб, як і в інших європейських країнах, створити лісовий фонд з тих відраховань, які сплачуємо до державного бюджету, для підтримки дотаційних господарств півдня та сходу та для фінансування розвитку галузі. Бо лісове господарство потребує негайної модернізації. Лісогосподарська техніка є дуже застарілою, як правило, це ЗІЛ -131 і білоруські трактори МТЗ. Української техніки майже не випускають. Складається враження, що нас покинули на ласку Богу. У всьому світі лісогосподарські роботи механізовані: білоруські лісівники - на 60 %, європейські - на 80 %. А наші лісоруби більшість робіт виконують вручну, бензопилою, їхня праця за травматизмом прирівнюється до шахтарської.

- А не складається враження, що ліси Полісся та Карпат хочуть просто-напросто приватизувати?

- Я не можу сказати точно, що Стратегія передбачає приватизацію лісів, але заступник міністра економічного розвитку і торгівлі Максим Нефьодов в засобах масової інформації нещодавно заявив, що більшість неефективних підприємств повинні бути приватизовані чи переведені в концесію, в тому числі і лісогосподарські. Звичайно, це може бути шлях і до приватизації.

В той же час в приватних лісах немає нічого поганого. Але в європейських практиках - це вибудована цілісна система та досить жорсткий контроль з боку держави та спеціалістів-фахівців, ще більший, ніж в державних лісах. Питання приватних лісів назріє і в нас. В першу чергу, через те, що сьогодні маємо багато розпайованих земель сільськогосподарського призначення. За підрахунками спеціалістів, це близько 105 тис. га земель, які самозаліснилися, вік деяких

Реформування галузі

насаджень сягає 20 років. У Славутському районі - це кількості гектарів. Як правило, це неродючі землі, які не можуть бути використані для ведення сільськогосподарського господарства. Природа сама говорить про те, що там повинен рости ліс. Є два шляхи вирішення цієї проблеми: або держава закріплює ці паї як приватні за людьми, яким вони належать, або ж держава викупляє ці землі та надає їх для ведення лісового господарства. При цьому на законодавчому рівні необхідно врегулювати механізм зміни цільового призначення цих земель з сільськогосподарських в лісові землі. А також спростити сплату компенсації втрат сільському господарству, яка становить десятки тисяч гривень за 1 га. Українські селяни, звісно, не матимуть змоги сплатити такі суми. Але чомусь у держави до цього руки не доходять.

чення інвестицій для заходження на ринок підприємств з глибокої переробки деревини. До прикладу, на Славутщині працює більше 2-х десятків підприємств. Лише декілька з них виготовляють продукцію з деревини, решта просто розпилюють деревину і продають її закордон, а це ж та сама сировина.

Далі я вже не ставила запланованих питань, бо відчула необхідність найголовнішого лісівника Славутщини просто висловити те, що наболіло.

«Ми хочемо щоб держава повернулася до лісової галузі обличчям. Хоча в долі валового продукту ми не можемо тягатися з енергетиками, газовиками, металургіями. Але ліс - це не тільки продукція, це екологія країни, це наука, це частина життя жителів, які без походу по гриби чи ягоди не уявляють свого життя чи відпочинку.

Та найбільше мене вражає, як лісівника з багаторічним стажем, що професія лісівника перестала бути престижною. Я розпочинав здобувати фах в Березнівському лісовому технікумі, де конкурс був по 10 осіб на одне місце. А зараз там немає конкурсу взагалі. А у лісовому господарстві не може бути випадкових людей. З них не буде користі для лісу. У нашому господарстві повинні працювати лише люди з фаховою освітою, як і галузь повинна очолювати група найкращих високкваліфікованих фахівців.

Сьогодні є багато претензій до нас, і вони цілком виправдані. Але ми працюємо в межах чинного недосконалого законодавства. Ми просимо в держави: дайте нам закони, за якими ми б могли б працювати; програми, за якими ми б змогли заліснювати непридатні землі, які пустують; лісовим господарствам півдня та сходу країни, заповідним територіям, таким як парк Мале Полісся - відповідне фінансування. А що вже говорити про лісову науку, яка майже не фінансується.

Як реформа поліції направлена на те, щоб відновити довіру в людей до стражів порядку, я переконаний, що реформа лісової галузі повинна бути на користь українському народові і лісу. Тоді ми будемо мати довіру людей.

Тому ми разом з лісівниками України вийшли на акцію протесту. Наші вимоги підтримують і місцева влада, і обласна адміністрація. Сподіваюся, що Уряд відмінить свою Стратегію».

Схоже, що 8 грудня Міністерство агрополітики дало задній хід: прес-служба Мінагрополітики повідомила, що відбулася зустріч ініціативної групи представників всеукраїнських профспілкових організацій для обговорення основних засад та принципів регулювання та розвитку лісової галузі на п'ятирічну перспективу. Як підкреслив на ній перший заступник міністра аграрної політики та продовольства України Максим Мартинок, якому в ЗМІ приписують головне авторство стратегії Уряд, ухвалюючи Стратегію розвитку лісової галузі, від початку передбачав її доопрацювання та внесення корективів усіх зацікавлених органів: «Хочу наголосити, що будь-які кроки з реформування лісової галузі відбуватимуться в парадигмі тристороннього соціального діалогу», - сказав він. А от чому ці кроки не відбулися до ухвалення Стратегії та чому про плани Уряду ніхто не знав, пан Мартинок не повідомив. Проте український народ не дурний, і мабуть, здогадався, що чергова спроба передати ліси «Ліснафтоенергогазу» та розпилити його на деревину і продати поки що не вдалася.

Але український народ, як і лісівники, чекає справжньої реформи лісового господарства.

Світлана Яковська.